

ДО
НАУЧНОТО ЖУРИ

СТАНОВИЩЕ

от проф. Георги Близнашки, д.н.

Относно: Дисертационен труд, представен от Анна Викторвна Кочкова
на тема: „Възникване на трудови правоотношение със съдии в Украйна:
сравнителен анализ Украйна - ЕС”

(Возникновение трудовых правоотношений с судьями в Украйна:
сравнительный анализ Украина-ЕС)

докторантура на самостоятелна подготовка

докторска програма

професионално направление 3.6. Право

Анна Викторвна Кочкова е представила дисертационен труд на тема „Възникване на трудовите правоотношения със съдии в Украйна: сравнителен анализ Украйна – ЕС”, който е структуриран традиционно по следния начин: увод, три раздела, всеки с по три точки, изводи към всеки раздел, общи изводи, литература и списък на използваните научни източници(166 заглавия). Дисертационният труд е с общ обем от 219 страници, от които 188 страници основен текст и 17 страници използвани източници.

В уводната част авторът насочва към актуалността и значението на научното изследването. По-нататък обосновава цели, задачи и научните методи. Като обект на научно изследване сочи правоотношенията, които се установяват между съдиите и държавата по повод на тяхното назначаване и на осъществяваната от тях дейност. Предмет на изследване са нормите на

международното право, като акцент са националните правни норми в Украйна, държави от ЕС и САЩ, които регламентират въпроси с възникването на правоотношения със съдии по повод на тяхната работа, изискванията към кандидата за заемане на длъжността „съдия“, както и правата на съдиите при осъществяване на специфичната им дейност.

В дисертационния труд авторът обосновава и научно аргументира проблем, който възниква при уточняване на началния момент на възникване на правоотношения със съдиите по повод на реализираната от тях професионална дейност, както и при непосредствено осъществяване на специфичната им дейност. Авторът е посочил в труда си, че този въпрос не е уреден в нормите на международното право. Според него: „тази празнота рефлектира и върху националните законодателства на отделните държави, в това число и върху законодателството на Украйна“. Позицията на докторанта е, че „липсата на точно и ясно нормативно регламентиране на този правен проблем е съществена предпоставка за нарушаване на принципа на независимост и безпристрастност на съдиите“. Авторът предлага дефиниция на понятието „механизъм на защита“ на правото на труд на съдиите.

В раздел Първи, озаглавен „Теоретико-историческа характеристика на възникване на трудови правоотношения със съдии“ се прави ретроспективен анализ на възникването на правния статут на съдията. Изследвани са факти, отнасящи се до отделни държави от Европа и САЩ. Авторът изследва механизма за гарантиране на трудовите права на съдиите, като коментира и правната уредба на този въпрос в България. На стр. 55 и стр. 92-95 е представена актуална информация за България по темата на труда. Отчетени са препоръките направени при зачисляване в докторантура.

Вторият раздел „Правно регулиране на трудовите права на съдиите в правото на Европейския съюз и Съвета на Европа“ е свързан с правното регулиране на труда на съдиите в някои държави - членки на ЕС и САЩ, а така също и на съдиите в Съда на Европейския съюз и в Европейския съд по правата на човека. Авторът показва добро познаване на правната уредба на изследвания проблем в отделните държави и познания на правото на ЕС.

В третият раздел „Актуални въпроси на възникването и правното регулиране на трудовите права на съдиите в Украйна“ авторът изследва

нормативна уредба, приложима по повод възникването на правоотношенията, по които съдиите в Украйна полагат труд. По - нататък прави аргументирани предложения за изменение и допълнение на нормативната уредба по този въпрос. Най-значимото предложение от тях е свързано с ролята на указа на президента за назначаване на съдиите на длъжност. Авторът приема, че „издаването на указа и полагането на клетва трябва да се счита за начален момент на осъществяване на правомощията на съдиите. Предлага законово да се определи точен и ясен срок между указа на президента и полагането на клетва“.

Съществена част от изследването са изводите относно характера на правоотношенията, по които съдиите в Украйна полагат труд. По-конкретно извода, че тези правоотношения по своята правна същност и съдържание се различават твърде много от обичайните трудовите правоотношения, които възникват на основание нормите на трудовото законодателство на Украйна между отделните работници и работодатели. Авторът отбелязва, че полагането на труд от съдиите в Украйна по трудово правоотношение, възникнало от трудов договор е по същество неправилно. На стр. 203 в дисертационния труд той ги нарича „не класически трудови отношения“, като отчита очевидната специфика при назначаване и при осъществяване на конкретната професионална дейност на съдиите. Приемам, че именно в тази част изследването е рационалното зърно и поради това считам, че тя следва да бъде разширена и задълбочена. Оставам с впечатлението, че следва по-ясно и по-точно да се дефинират спецификите при правоотношенията, при които съдиите се назначават, встъпват в длъжност, полагат труд в Украйна, както и при защита, когато им се пречи да упражняват професионалната си дейност. Това е интересният от научна, а предполагам и от практическа гледна точка въпрос, на който авторът следва да даде особено в заключението по-категоричен отговор. Това би подобрило съществено качеството на научното изследване и би било принос в правната теория и практика на Украйна.

Този въпрос е актуален и за нашата правна действителност. Има публикации на проф. В. Мръчков, проф. Ем. Мингов и други автори, както и интересна от съдържателна гледна точка, но противоречива съдебна практика.

Извеждането на изводите в края на всеки раздел е добър подход и придава завършеност на научното изследване. В заключението авторът прави анализ на постигнатите научни резултати.

Конкретни констатации, бележки, изводи и препоръки.

Докторантът е изпълнил коректно всичко по индивидуалния си план. Потвърждавам, че това е факт.

В представеното изследване основен според мен въпрос е дали специфичния труд, който полагат съдиите попада в общата уредба на „трудова правоотношения“? Авторът защитава тезата, според която „това не са класически трудови правоотношения“- стр. 203 в труда и стр. 13 и стр. 17 в автореферата. Според дисертанта актът на назначаване, на полагане на клетва и встъпване в длъжност, както и „Механизмите за правна защита на съдиите“ при осъществяване на специфичната им дейност са от съществено значение и трябва да бъдат прецизно регулирани, като прави своите предложения в тази насока.

Анна Кочкова представя най-честите случаи на нарушение на права на съдии и на необходимост от защита и дава примери от Украйна, делото срещу Полша и практика на ЕСПЧ.

Докторантът е представил дисертацията си на руски език и автореферат на български език. Дисертационният труд показва, че кандидатът има научни интереси, притежава стойностни теоретични знания по съответната специалност и способности за самостоятелни научни изследвания. Основен акцент в изследването е изясняване на правната природа на правоотношенията, които възникват със съдиите в Украйна след тяхното назначаване с президентски указ и при осъществяването на специфичната им дейност. Ударението пада не толкова върху наименованието „право на труд“; „трудова правна отношения“, „механизъм на защита на труда на съдиите“, а върху същественния въпрос как да се прецизира правната уредба по назначаване, встъпване в длъжност, специфични права на труд и на независимост, осигуряване, пенсиониране и други, като най-вече гарантиране на тяхната независимост и възможност за справедливо решаване на правните спорове. Върху това е съсредоточен публичния интерес – минимизиране на политически, финансов, престъпен и друг натиск и възможности за въздействие върху дейността на магистрата.

Правоотношенията на съдиите, по които те правораздават са отношения с ясно изразен публичноправен характер. Те не са отношения на равнопоставеност. Те имат властнически характер. Органът, който ги назначава не е техен работодател (у нас съответната колегия на ВСС, в Украйна президентът и т.н.).

Докторантът е взел предвид направените при обсъжданията бележки и препоръки, като съответно е допълнил и коригирал своя труд и автореферата. По конкретно става въпрос за следното:

Потвърждава се тезата, че към настоящия момент съществуват определени неточности в правната уредба относно възникване на правото на труд на съдии в Украйна. В Украйна според чл. 4 от Кодекса за административно правосъдие на Украйна от 2020 г. съдията е със статут на „осъществяващ публична служба“ и като такъв се назначава от Президента на Република Украйна. Това очевидно води до особености свързани с неговия статут и осъществяваната от него професионална дейност. Така например след издаване на указ на президента за назначаване на длъжност съдия, този акт се изпраща в съда в който съдията ще изпълнява професионалните си задължения. Председателят на съответния съд издава заповед за зачисляване на съдията в щата на съда и изпраща документите в сектор „човешки ресурси“ на съда. Правната уредба в тази част не е прецизна и е възможно забавяне на процедурата по причини от субективен характер. Това от своя страна води до затруднения с реализиране на трудови права, начисляване на стаж, възнаграждение, право на отпуск и т.н.

Докторант Кочкова предлага този въпрос да бъде решен на ниво специализиран закон, а не на ниво Конституция, за да не се претоварва излишно конституционната уредба. В този смисъл дисертантът Анна Кочкова предлага необходимите промени в чл. 80, раздел „Назначение на длъжност на съдии“ в Закона за съдоустройство и статут на съдия на Украйна. По конкретно авторът на дисертационния труд предлага:

„ - Президентът на Украйна издава указ не по-късно то 30 дни от получаване на предложението на ВСС;

- Правото на труд по специалността за съдии възниква от датата на публикуване на указа на Президента.
- Съдиите не се подчиняват и контролират от Президента. Тази дейност се осъществява от ВСС. По този начин Президентът не влияе на безпристрастността на съдиите и не застрашава независимостта им“.

Приемам тези аргументи и предложения, като обосновани и аргументирани.

В заключение считам, че предложеният от Анна Викторова Кочкова дисертационен труд на тема: „Възникване на трудови правоотношение със съдии в Украйна: сравнителен анализ Украйна - ЕС“ за присъждане на образователната и научна степен „доктор“:

- отговаря на нормативните изисквания;

- притежава бележите на прецизен, научно – издържан, самостоятелен труд, който е дело на автора.

Убедено предлагам на научно жури да присъди научната и образователна степен „доктор по право“ на Анна Викторова Кочкова, автор на дисертационен труд на тема: „Възникване на трудови правоотношение със съдии в Украйна: сравнителен анализ Украйна - ЕС“.

27.10.2020 г.

рецензент:

проф. д. н. Георги Близнашки